

ใบความรู้ เรื่องคำบาลีในภาษาไทย หน่วยที่ ๒ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๘
เรื่องหลักสังเกตคำบาลีในภาษาไทย รายวิชาพื้นฐานภาษาไทย รหัส ท๒๓๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

หลักการสังเกตคำไทยที่มาจากภาษาบาลี

๑. พยัญชนะ ภาษาบาลีและสันสกฤตแบ่งพยัญชนะออกเป็นวรรคตามฐานที่เกิดเสียง ดังนี้

วรรค/ฐานที่เกิด	แถวที่ ๑	แถวที่ ๒	แถวที่ ๓	แถวที่ ๔	แถวที่ ๕
วรรค กะ (คอ)	ก	ข	ค	ฌ	ง
วรรค จะ (เพดาน)	จ	ฉ	ช	ฌ	ญ
วรรค ฐะ (ปุ่มเหงือก)	ฎ	ฏ	ฑ	ฒ	ณ
วรรค ตะ (ฟัน)	ต	ถ	ท	ธ	น
วรรค ปะ (ริมฝีปาก)	ป	ฝ	พ	ภ	ม

พยัญชนะเศษวรรค ย ร ล ว ส (ศ ษ) ห ฬ อ

๑. ภาษาบาลีมีพยัญชนะ ๓๓ ตัว เป็นพยัญชนะวรรค ๒๕ ตัว พยัญชนะเศษวรรค ๘ ตัว

๒. สระในภาษาบาลีมี ๘ ตัว คือ อะ อา อิ อี อุ อู เอ โอ

๓. ภาษาบาลีมีหลักตัวสะกดตัวตามที่แน่นอนตายตัว ดังนี้

๓.๑. พยัญชนะวรรคแถวที่ ๑ เป็นตัวสะกด พยัญชนะแถวที่ ๑ หรือ ๒ ในวรรคเดียวกันเป็นตัวตาม เช่น สัจจะ ทุกข์ อัจฉา กิตติ วิตถาร บุปผา เป็นต้น

๓.๒. พยัญชนะวรรคแถวที่ ๓ เป็นตัวสะกด พยัญชนะแถวที่ ๓ หรือ ๔ ในวรรคเดียวกันเป็นตัวตาม เช่น อัคคี พยัคฆ์ สมัชชา มัชฌิมา วุฒิ(วุฑฺฒิ) วัฒนา(วฑฺฒนา) นิพพาน เป็นต้น

๓.๓. พยัญชนะแถวที่ ๕ เป็นตัวสะกด พยัญชนะวรรคทุกตัวในวรรคเดียวกันเป็นตัวตาม (ยกเว้น ง เป็นตัวสะกด ง เป็นตัวตามไม่ได้) เช่น องก์ สงฆ์ บัณฑร สันติ สัมผัส เป็นต้น

*ญ ณ เป็นตัวสะกด พยัญชนะตัวตามเป็น “ห” เช่น ปัญหา สายัณห์ อุณหภูมิตันหา เป็นต้น

๓.๔. พยัญชนะเศษวรรคเป็นตัวสะกด

- ย ล ส เป็นตัวสะกด ใช้ตัวเองเป็นตัวตาม เช่น อัยยิกา อัสนุ มัลลิกา

- ว ฬ เป็นตัวสะกด พยัญชนะตัวตามเป็น “ห” เช่น ชิวหา อาสาฬห

คำบาลีบางคำเมื่อไทยรับมาใช้จะตัวตัวสะกดทิ้งและใช้ตัวตามสะกดแทน เช่น

บาลี	ไทย	บาลี	ไทย
รฏฐ	รัฐ	จิตติ	จิต
ทิฏฐิ	ทธิ	ยุตติ	ยุติ
วฑฺฒน	วัฒน	เขตต	เขต

๔. ภาษาบาลีนิยมใช้ “พ” เช่น จุฬา กีฬา ครุฬ เวฬุริยะ

๕. ภาษาบาลีนิยมใช้ “ช” เขต เขม ชัย ชัตติย จักขุ ปักข์ ขมา

๖. ภาษาบาลีนิยมใช้ “ร” กลางพยางค์ เช่น ภริยา จริยา วิริยะ สุริยะ อาจารย์ยะ กิริยา เป็นต้น

๗. ภาษาบาลีนิยมอ่านเรียงพยางค์ เช่น อมตะ ปกติ สรรณะ อุตุ สามิ เป็นต้น

๘. ภาษาบาลีไม่นิยมคำควบกล้ำ เช่น ปชา ปฐม ปณาม ปทุม ปณต เป็นต้น